

SAIRAANKULJETTAJAN AMMATTITUTKINTO

TUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus 2000

ISBN 952-13-0991-1



OPETUSHALLITUS
UTBILDINGSSTYRELSEN

DNO 62/011/2000

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ **5.10.2000**

Voimassaoloaika
15.10.2000 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998, 13 § 2 mom
A 812/1998, 1 § 1 mom

Kumoaa Määräyksen no
Muuttaa Määräystä no

SAIRAANKULJETTAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt Sairaankuljettajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 15.10.2000 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Opetusneuvos AINO RIKKINEN
Aino Rikkinen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	8
2	Luku	
	SAIRAANKULJETTAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	SAIRAANKULJETTAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
A.	PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	
	1 § Ammatillisuuden kehittämisen osoittaminen	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	11
	2 § Ohjaus- ja palvelujärjestelmän tunteminen	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	15
	3 § Ensihoitotyö sairaankuljetuksessa	16
	a) Ammattitaitovaatimukset	16
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	16
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	23
	4 § Sairasautonkuljettaminen ja hälytysajo	24
	a) Ammattitaitovaatimukset	24
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	24
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	26

B. VALINNAISET TUTKINNON OSAT

5 § Itsenäinen ammatinharjoittaminen	26
a) Ammattitaitovaatimukset	26
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	26
c) Ammattitaidon osoittamistavat	28
6 § Sairaankuljettajana ensihoito-organisaatiossa	29
a) Ammattitaitovaatimukset	29
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	29
c) Ammattitaidon osoittamistavat	30

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § NÄYTTÖTUTKINNOT

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyypitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § NÄYTTÖTUTKINTOIHIN VALMISTAVA KOULUTUS

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § AMMATTITAIDON OSOITTAMISTAPOJEN JA TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINNIN YLEISET PERUSTEET

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

SAIRAANKULJETTAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § TUTKINNON OSAT

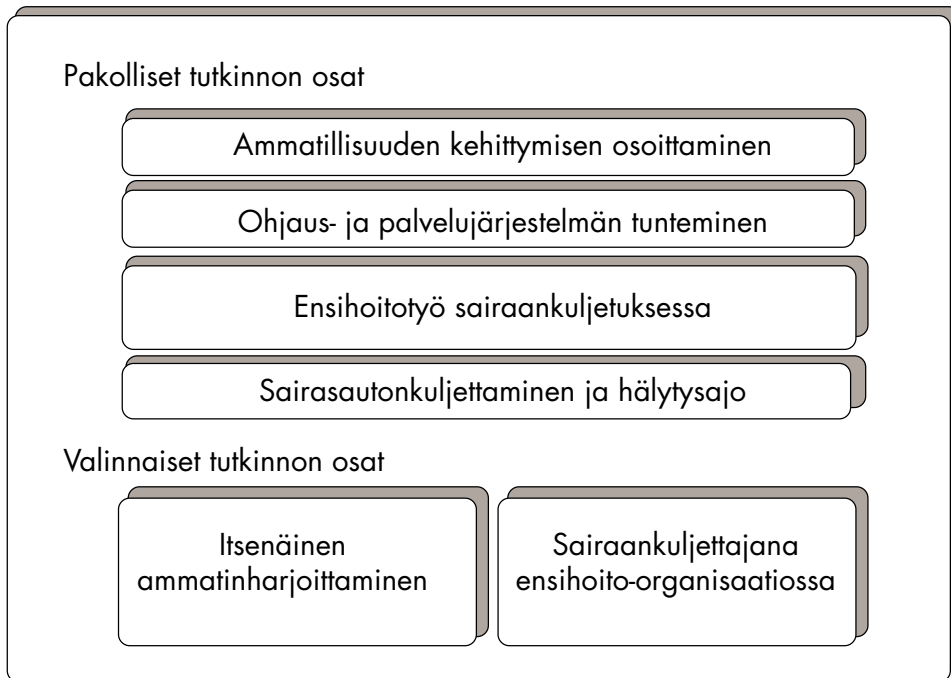
Sairaankuljettajan ammattitutkinto muodostuu neljästä pakollisesta tutkinnon osasta ja yhdestä valinnaisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kaikki viisi tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti.

Pakolliset osat ovat:

1. Ammatillisuuden kehittymisen osoittaminen
2. Ohjaus- ja palvelujärjestelmän tunteminen
3. Ensihoitotyö sairaankuljetuksessa
4. Sairasautonkuljettaminen ja hälytysajo

Valinnaiset osat ovat:

5. Itsenäinen ammatinharjoittaminen
6. Sairaankuljettajana ensihoito-organisaatiossa



KUVIO 1. Sairauskuljettajan ammattitutkinnon osat.

3 Luku

SAIRAANKULJETTAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

A. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

1 § AMMATILLISUUDEN KEHITTÄMISEN OSOITTAMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Sairauskuljettajan on tunnettava sosiaali- ja terveysalan eettiset periaatteet ja osattava kuvata niiden merkityksen ammatillisessa toiminnassa.	Sosiaali- ja terveysalan eettiset periaatteet: <ul style="list-style-type: none"> • ETENE:n (Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta) eettisten suositusten tunteminen.

<p>Sairaankuljettajan on tunnistettava työnsä arvot ja ihmiskäsitys.</p>	<p>Arvojen tunnistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selvitys sairaankuljettajan työn arvoperustasta ja ihmiskäsityksestä • arvojen ja ihmiskäsityksen vaikutukset sairaankuljettajan työhön.
<p>Sairaankuljettajan ratkaisujen tulee olla eettisesti harkittuja.</p>	<p>Eettinen harkinta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ratkaisujen eettiset perustelut terveydenhuollon näkökulmasta.
<p>Sairaankuljettajan on käytettävä työssään moraalista harkintaa.</p>	<p>Moraalisen harkinnan toteutuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valintojen perustelu monesta eri näkökulmasta • perustellun johtopäätöksen tekeminen.
<p>Sairaankuljettajan on tunnistettava vastuunsa työparinsa, hoidettavien potilaiden ja koko terveydenhoitoketjun osana.</p>	<p>Vastuun tunnistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työssä tehtävien valintojen perustelu terveydenhuollon näkökulmasta • potilasturvallisuuden ja yleisen turvallisuuden noudattaminen.
<p>Sairaankuljettajan on noudatettava yhteisiä sopimuksia ja tavoitteita.</p>	<p>Sairaankuljettajan työstä ja työtehtävistä sopiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työehtosopimusten tunteminen ja noudattaminen • sairaankuljetussopimuksen sisällön tunteminen ja noudattaminen • terveyskeskuksen ja sairaanhoitopiirin antamien ohjeiden noudattaminen • henkilökohtaisten ja ammatillisten oikeuksien ja velvoitteiden sekä lääketieteellisten ja hoidollisten toimintaohjeiden noudattaminen ja niiden mukaan toimiminen.
<p>Sairaankuljettajan on perusteltava toimintansa ja ymmärrettävä tiedon käyttöarvo työssään.</p>	<p>Tiedon käyttöarvon merkitys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon käyttöarvon arviointi omassa työssä • käyttämänsä tiedon kriittinen valinta.
<p>Sairaankuljettajan on tunnistettava oma tapansa käsitellä tietoa sekä ymmärtää oma oppimistapansa.</p>	<p>Oma tiedonkäsittely- ja oppimistapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selvitys tavastaan kerätä ja käsitellä tietoa. • Itsensä arviointi oppijana sekä oman oppimisensa arviointi.

Sairaankuljettajan on oltava tietoinen työelämän vaatimuksista ja muutoksista.	Työelämän muutostietoisuus: <ul style="list-style-type: none"> • Arviointi ympäristön ja työelämän muutoksen suuruudesta ja tilasta.
Sairaankuljettajan on osattava käyttää erilaisia tiedonhankintamenetelmiä ja tiedonkäsittelyn vaatimia tietoteknisiä välineitä.	Tiedonhankinta ja -käsittelytaidot: <ul style="list-style-type: none"> • Hälytys- ja toiminta-alueensa IT-laitteiden sekä ohjelmien käyttö • oman alan merkittävimpien tiedonhankintamenetelmien tuntemus ja käyttö työssä • sairaankuljettajan työssä tarvittavien tietotekniikan ja muiden tarvittavien apuvälineiden sujuva käyttö.
Sairaankuljettajan on otettava vastuuta ammattialansa kehittämisestä.	Vastuu oman ammattialansa kehittämisestä: <ul style="list-style-type: none"> • Selostus alansa kehittämistarpeista ja -keinoista.
Sairaankuljettajan on osattava arvioida omaa työtään ja kehittää ammattitaitoaan.	Oman ammattitaidon arviointi ja kehittäminen: <ul style="list-style-type: none"> • Oman ammattitaidon realistinen arviointi ja kehittämistarpeen määrittäminen • palautteen vastaanottaminen ja sen käyttö ammattitaidon kehittämisessä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillisuuden kehittymisen osoittaminen -osa on arvioitava käytännön työn, kirjallisten tuotosten, tilanteiden simuloinnin ja suullisten perusteluiden ja niiden yhdistelmien perusteella. Sairaankuljettajan arvojen ja moraalien tunnistamista sekä ammattitaitoa työelämän muutoksissa on arvioitava suullisista perusteluista, kirjallisista tuotoksista sekä itsearvioinneista.

2 § OHJAUS- JA PALVELUJÄRJESTELMÄN TUNTEMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Sairaankuljettajan on toimittava alueensa sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmän toiminta-ajatuksen suuntaisesti sekä on noudatettava omalla työalallaan eettisiä ja moraalisia toimintaperiaatteita sekä asiakaslähtöistä toimintamallia.	Toiminta-ajatuksen sisältö: <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen toiminta-alueen sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmän toiminta-ajatuksen mukaisesti • Eettisten toimintaperiaatteiden noudattaminen • Asiakaslähtöinen toiminta.

Sairaankuljettajan on osattava toimia sosiaali- ja terveydenhuoltotoiminnan hätätilapalveluiden rakenteiden ja vastualueiden mukaisesti ja on ymmärrettävä oma toiminta-alueensa.

Sairaankuljettajan on osattava toimia tehtäviensä mukaan hälytys- ja yhteistoiminta-alueen pelastuspalveluorganisaatiossa.

Sairaankuljettajan on osattava sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmän eri järjestämis- ja toteuttamistavat sekä toiminnan asettamat velvoitteet.

Sairaankuljettajan on noudatettava sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmää ohjaavia lakeja ja asetuksia ja ymmärrettävä niiden merkitys sekä sisältö oman työn kannalta.

Hätätilapalveluiden rakenne:

- Sosiaali- ja terveydenhuoltotoiminnan hätätilapalveluiden rakenteen ja vastualueet tietäminen ja tunnistaminen
- oman hälytys- ja toiminta-alueen ymmärtäminen.

Pelastuspalveluorganisaatio:

- Hälytys- ja toiminta-alueen pelastuspalveluorganisaation tietäminen
- yhteistyötahojen kanssa toimiminen (pelastustoimi, poliisi, rajavartiolaitos, ilmailuviranomaiset)
- oman hälytys- ja yhteistoiminta-alueen hälytyskeskuksen toiminta- ja hälytysohjeiden noudattaminen sekä käytössä olevien hälytyskoodien tunteminen.

Järjestelmän tuntemus:

- Eri sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmän järjestämis- ja toteuttamistapojen tunteminen
- toimintavelvoitteiden tunteminen.

Järjestelmää koskevien lakien ja asetusten tuntemus:

- Sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmää koskevien ja ohjaavien lakien ja asetusten tunteminen sekä toimiminen niiden mukaisesti
- Toimiminen voimassa olevien EU-säädösten velvoittamalla ja ohjaamalla tavalla
- Kansanterveyslain tunteminen (66/1972)
 - sairaankuljetuksen ja lääkinnällisen pelastustoimen järjestämisvelvoitteet
- Erikoissairaanhoidon tunteminen (1062/1989)
 - sairaanhoitopiirien alueelliset velvoitteet erikoissairaanhoidon järjestämisestä sairaankuljetuksen näkökulmasta
- Sairausvakuutuslain (11/1963) sairausvakuutusasetuksen (473/

	<p>1963) tunteminen</p> <ul style="list-style-type: none"> – kansanterveyslakiin perustuvien tarpeellisten sairaankuljetuskustannusten suorittaminen vakuutetulle <ul style="list-style-type: none"> • Lääkelain tunteminen (508/1987) <ul style="list-style-type: none"> – lääkkeiden säilyttäminen ja luovuttaminen • Lain sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksuista (374/1992) sekä sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksuasetuksen tunteminen <ul style="list-style-type: none"> – sairaankuljetusajoneuvolla suoritettua sairaankuljetuksen tai annetun ensihoidon maksun periminen • Sairaankuljetusasetuksen tunteminen (565/1994) <ul style="list-style-type: none"> – sairaankuljetuksen ja ensihoidon käsitteiden määrittely – sairaankuljetuksen säätäminen osaksi kansanterveystyötä sekä erikoissairaanhoidoa • Lain terveydenhuollon ammattihenkilöstä tunteminen (559/1994) <ul style="list-style-type: none"> – laissa nimettyjen terveydenhuollon ammattihenkilöiden asema, oikeudet ja velvoitteet • Asetuksen terveydenhuollon ammattihenkilöstä tunteminen (564/1994) <ul style="list-style-type: none"> – nimikesuojatut terveydenhuollon ammattihenkilöt • Rikoslain tunteminen (39A/1989) <ul style="list-style-type: none"> – heitteille pano ja pelastustoimen laiminlyönti sekä niistä aiheutuvat rangaistukset, salassapitovelvollisuus • Pelastustoimilain tunteminen (561/1999) <ul style="list-style-type: none"> – yhteistyöviranomaiset, hätäkeskuksen tehtävät sekä operatiivisen toiminnan johtaminen • Pelastustoimiasetuksen tunteminen (857/1999) <ul style="list-style-type: none"> – kunnan pelastustoimen tehtävät.
--	--

Sairaankuljettajan on tiedettävä ja noudatettava niitä lakeja ja asetuksia, jotka ohjaavat potilaan/asiakkaan itsemääräämisoikeutta sekä valvovat sairaankuljettajan ammattitoimintaa.

Sairaankuljettajan ammattitoimintaa koskevien lakien ja asetusten tuntemus:

- Ammattitoimintaa ohjaavien lakien ja asetusten tunteminen ja toimiminen sairaankuljetuksessa niiden velvoitteiden mukaan
- Lain potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) noudattaminen
 - oikeudet hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun sekä potilaan hoitamiin yhteisymmärryksessä hänen kanssaan
 - annettava henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseen tarpeellinen hoito
- Potilasvahinkolain noudattaminen (585/1986)
 - korvauksen suorittaminen tutkimushoitotoimenpiteen tai muun vastaavan toimenpiteen mahdollisesti aiheuttamasta henkilövahingosta
- Mielenterveyslain noudattaminen (1116/1990)
 - potilaan tahdosta riippumattomaan hoitoon määrääminen (potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittaminen)
 - tahdosta riippumattomaan hoitoon saattaminen terveydenhuollon ammattihenkilö saattajana
- Tartuntatautilain (583/1986) ja tartuntatautiasetuksen (786/1986) noudattaminen
 - tartuntatautien ehkäisy
 - maksut ja korvaukset
- Päihdehuoltolain noudattaminen (41/1986)
 - pakkohoitoon määrääminen
- Lastensuojelulain noudattaminen (683/1983)
 - huostaan otto ja ilmoitusvelvollisuus
- muiden lakien, asetusten ja määräysten noudattaminen sekä niiden mukaan toimiminen

	<ul style="list-style-type: none"> • lakien, asetusten ja määräysten muutoksien noudattaminen sekä niiden mukaan toimiminen.
<p>Sairaankuljettajan on tunnettava ne yhteistyö- ja viranomaistahot, joiden kanssa sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmä on yhteistyössä päivystys- ja toimintatilanteissa.</p>	<p>Yhteistyö- ja viranomaistahojen tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen, poliisitoimen organisaation rakenteen tunteminen • toimintatapojen tietäminen • eri yhteistyöorganisaatioiden poikkeusolojen toiminnan tunteminen.
<p>Sairaankuljettajan on noudatettava toimialueensa tilannejohtamisen vastuunjako sairaankuljetuksen ja ensihoidon toiminnallisessa tilanteessa, sekä hänen on kyettävä toimimaan tilannevastaavana ja tiedettävä eri yhteistyö- ja viranomaistahojen johtamisjärjestelmät.</p> <p>Sairaankuljettajan on tiedettävä ja ymmärrettävä laadullisten toimintaperiaatteiden merkitys sairaankuljetus- ja ensihoitojärjestelmässä.</p>	<p>Tilannejohtaminen ja vastuualueet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toiminnallisen vastuualueensa määrittäminen sairaankuljetuksen ja ensihoidon toiminnallisessa tilanteessa • toimiminen terveydenhuollon edustajana ja lääkinnällisen pelastustoiminnan operatiivisena johtajana alueensa toimintaohjeet huomioon ottaen. <p>Laadun kehittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sairaankuljettajan toiminta asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti • alalla käytettävien työn laadun mittareiden tunteminen • alansa laadun kehittämiseen osallistuminen työnsä asiantuntijana.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ohjaus- ja palvelujärjestelmän tunteminen -osan näyttö on arvioitava alueen sairaankuljetusjärjestelmän ja toimijaverkoston tuntemuksesta. Tutkinnon suorittaja tutustuu kunnan näkökulmasta sairaankuljetuksen toteutumiseen ja kehittämiseen ja tekee siitä selvityksen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi esim. portfolioa, projektiraporttia, kirjallisia kehittämissuunnitelmia jne. Arvioidut suoritukset on kirjattava, ja niistä on annettava palaute heti arvioinnin jälkeen.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Sairaankuljettajan on osattava tutkia potilas ja tehdä kliinisen tilan arvio ilman ensihoitovälineistöä asiakaslähteisesti, yksilöllisesti ja turvallisesti.</p> <p>Sairaankuljettajan on osattava valita potilaan tilan mukainen kuljetus-asento, immobilisaatiomenetelmä, kuljetus- ja siirtotapa sekä oikea kuljetusväline.</p>	<p>Kliinisen tilanteen arvio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaan tutkiminen • lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaan kuunteleminen • lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaan havainnointi • kivun välttäminen tutkimustilanteessa • potilaan anatomisen yleistilan ja sen poikkeamien tunnistaminen ja johtopäätösten perustelu • johtavan oireen tunnistaminen ja riskitason määrittäminen potilaan tilan edellyttämällä tavalla • lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaan fysiologisen yleistilan ja sen poikkeamien tunnistaminen ja johtopäätösten perustelu • lääketieteellisen ja hoidollisten käsitteiden tunnistaminen ja käyttö tutkimustilanteessa • johtopäätösten tekeminen perustason ensihoidollisen työdiagnoosin perusteella • ohjaus ja neuvonta sekä ensihoidollisen tapahtumaprosessin kirjaaminen • potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen (kommunikointi, konsultaatio ja vuorovaikutustaidot). <p>Kliinisen tilanearvion mukainen hoidon aloitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anatomisesti oikein perusteltu siirto-, tuki- ja lastoitusvälineistön valitseminen ja käytön hallinta esim. tukikaulus, tyhjiölasta, vetolasta, kauhapaarit, ylävartalolasta • välineiden kunnan tarkistaminen ja potilaan turvallisuudesta huolehtiminen • kuljetustavan ja kuljetuskiireellisyyden määrittäminen.

Sairaankuljettajan on osattava tutkia ihmisen hengityksen tila ja aloittaa potilaan tilan ja oireen mukainen ensihoito.

Hengityksen arviointi ja tilan tutkiminen ilman apuvälineitä:

- Hengityksen häiriötilasta johtuvan hädän, pelon ja tuskan sekä ahdistuksen ottaminen huomioon
- paikalla olevien omaisten, läheisten ja muiden henkilöiden ottaminen huomioon, heidän tukeminen ja ohjaus
- hengityselimistön anatomian hallinta
- potilaan hengityselinten nimeäminen ja paikantaminen
- potilaan hengityselinten fysiologisen tilan ja sen poikkeavuuksien tunnistaminen ja johtopäätösten perustelu
- lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaan hengityksen fysiologisen toiminnan ja sen poikkeamisen tunnistaminen ja johtopäätösten perustelu vertaamalla normaalia fysiologista tilaa patologisen fysiologian tilaan
- lääketieteellisen ja hoidollisen käsitteistön tunnistaminen ja käyttö tutkimustilanteessa havaittavissa olevista hengityksen patologisista muutoksista
- hengityksen kuuntelu
- johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta
- potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen esim. kommunikointi-, konsultaatio- ja vuorovaikutustaidot.

Potilaan hengityksen tutkiminen ja hoidon tarpeen tunnistaminen apuvälineitä käyttäen:

- Hengityksen tarkkailun perusmenetelmien (happisaturaatio ja hiilidioksidianalysaattori) hallinta
- tarkkailulaitteiden (pulssioksimetri, kapnometri) toiminnan tunteminen ja käyttö sekä saatujen mittausarvojen suhteuttaminen potilaan kliiniseen tilaan
- välineiden kunnon tarkistaminen ja turvallisuusohjeiden noudattaminen sekä tyyppillisten virhemahdollisuuksien tunnistaminen
- johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta.

<p>Sairaankuljettajan on osattava tutkia ihmisen sydämen toiminta ja verenkierron tila ja osattava aloittaa potilaan tilan ja oireenmukainen hoito perustason ensihoitovaatimusten mukaisesti.</p>	<p>Potilaan hengityksen avustaminen perustason ensihoitovaatimusten mukaisesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Happihoidon toteutus ja potilaan tilan- ja oireenmukaisen menetelmän valinta hengitysvaikeuden asteen ja oireen mukaan • oikean ja sopivan kokoisen nielu-putken valinta sekä oikeaoppinen paikoilleen asettaminen • hengityksen avustaminen maski-ventilaation avulla • endotrakeaalisen intubaation suorittaminen elottomalle potilaalle ja/tai muun käytössä olevan vaihtoehdoisen ilmatien käytön hallinta • välineiden kunnan tarkistaminen, huolto ja turvallisuusohjeiden noudattaminen • johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta. <p>Sydämen toiminnan ja verenkierron tilan tutkiminen ilman apuvälineitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sydän- ja verenkierron häiriöstä johtuvan hädän, pelon, tuskan ja ahdistuksen ottaminen huomioon • paikalla olevien omaisten, läheisten ja muiden henkilöiden ottaminen huomioon, heidän tukeminen ja ohjaus • sydämen pumppaustoiminnan ja rytmihäiriön toteaminen • verenkierron anatomian ja fysiologian hallinta • sydämen, valtimoiden ja laskimoiden tunnustelu ja paikallistaminen lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaalta • kapillaari-, perifeerisen ja sentraalisen verenkierron tilan tunnistaminen (ihon värin/lämpötilan, kynsipohjien värin sekä valtimoiden pulssiaallon tunnustelun perusteella) • sydämen toiminnan tilan ja sen poikkeamien tunnistaminen ilman apuvälineitä ja johtopäätösten perustelu vertaamalla normaalia fysiologista tilaa patologisen fysiologian tilaan
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • verenkierron tilan ja sen poikkeamien tunnistaminen ilman apuvälineitä ja johtopäätösten perustelu vertaamalla normaalia fysiologista tilaa patologisen fysiologian tilaan • lääketieteellisen ja hoidollisen käsitteistön tunnistaminen ja käyttö tutkimustilanteessa havaittavissa olevista sydämen toiminnan ja verenkierron patologisista muutoksista • johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta • potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen esim. kommunikointi-, konsultaatio- ja vuorovaikutustaidot. <p>Potilaan sydämen ja verenkierron tutkiminen ja hoidon tarpeen tunnistaminen apuvälineitä käyttäen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verenkierron tarkkailun perusmenetelmien (ekg-monitorointi, verenpaineen mittaus mittarilla ja palpoiden, sydämen auskultaatio) hallinta • tarkkailulaitteiden (ekg-monitori, defibrillaattorimonitori, verenpaineen mittaus manuaalimittarilla ja automaattimittarilla) toiminnan tunteminen ja käyttö • välineiden kunnon tarkistaminen ja turvallisuusohjeiden noudattaminen • johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta. <p>Potilaan verenkierron avustaminen perustason ensihoitovaatimusten mukaisesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puoliautomaattisen defibrillaattorin käyttö elottoman potilaan hoidossa turvallisuustekijät huomioon ottaen • defibrilloitavien rytmien tunnistaminen (kammiovärinä ja sykkeetön kammio-takykardia) • muiden elottomuutta aiheuttavien rytmien tunnistaminen (asystole, sykkeetön rytmi) • paineluevityksen aloittaminen voimassa olevien ohjeiden mukaisesti
--	---

Sairaankuljettajan on osattava tutkia ihmisen neurologinen tila ja osattava aloittaa potilaan tilan ja oireenmukainen hoito perustason ensihoito-vaatimusten mukaisesti.

Sairaankuljettajan on osattava suunnitella potilaan tarvitsemat ensihoito-toimenpiteet viipymättä hengitys-, sydän- ja verenkiertosairauksissa, neurologisissa häiriötiloissa, tuki- ja

- paineluelvytyksen ja ventiloinnin synkronointi sekä oikean suhteen hallinta.

Neurologisen tilan tutkiminen:

- Tajunnan tason häiriöstä johtuvan hädän, pelon, tuskan ja ahdistuksen ottaminen huomioon
- paikalla olevien omaisten, läheisten ja muiden henkilöiden ottaminen huomioon, tukeminen ja ohjaus
- autonomisen hermoston toiminnan tunteminen; sympaattisen ja parasympaattisen hermoston toiminnan ja niiden vaikutusmekanismien tunteminen
- tajunnan tason häiriön tunnistaminen lapsi-, aikuis- ja vanhuspotilaalta
- tajunnan tason ja sen poikkeamien tunnistaminen ilman apuvälineitä ja johtopäätösten perustelu vertaamalla normaalia fysiologista tilaa patologisen fysiologian tilaan
- lääketieteellisen ja hoidollisen käsitteistön tunnistaminen ja käyttö tutkimustilanteessa havaittavissa olevista neurologisista ja patologisista muutoksista
- johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta
- potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen esim. kommunikointi-, konsultaatio- ja vuorovaikutustaidot.

Tajunnan tason häiriöistä kärsivän potilaan auttaminen perustason ensihoitovaatimusten mukaisesti:

- Tajunnan tason määrittely GCS-asteikkoa käyttäen
- peruselintoimintojen turvaaminen tajuttomuustilanteessa
- johtopäätösten tekeminen, potilaan ohjaus ja neuvonta.

Ensihoidon suunnittelu:

- Potilaan tilan ottaminen huomioon
- vammamekanismin ja sen seurausten tunnistaminen potilaan tilassa ja niiden mukaisiin hoitotoimenpiteisiin

liikuntaelinten vammoissa sekä aineenvaihduntasairauksissa.

Sairaankuljettajan on osattava antaa ensihoitoa erilaisissa sairauden tai vamman aiheuttamissa hengityselinten vajaatoiminnoissa ensihoidollisen työdiagnoosin perusteella esim. keuhkoastma, keuhkoödeema, COPD, ilmarinta, hyperventilaatio-oireyhtymä.

- ryhtyminen, mekaaninen ja ei-mekaaninen vammautuminen
- potilaan kuunteleminen
 - tilanteen hallinta ja toiminnan rauhallinen sujuvuus
 - potilaan tilaan sopivien ensihoito-toimintojen valitseminen
 - turvallisten toimintatapojen valitseminen
 - potilaan tilaan sopivien oikeiden välineiden ja laitteiden valinta toimintarajat huomioon ottaen
 - potilaan tilaan sopivan lääkityksen valinta hoidon toimintarajat huomioon ottaen
 - perifeerisen laskimon kanyloinnin toteuttaminen toimintarajat huomioon ottaen
 - potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen esim. kommunikointi-, konsultaatio- ja vuorovaikutustaidot.

Hengityksen ensihoitotaito:

- Potilaan kokonaistilanteen ottaminen huomioon
- happihoidon toteutus tilan ja oireen mukaisesti
- tilan ja oireenmukaisen happihoidon keinon valinta sekä kunkin menetelmän FiO₂:n tietäminen
- happiviiksien käytön hallinta
- venturimaskin käytön hallinta
- varaajapussillisen maskin käytön hallinta
- nebulisaattorin käytön hallinta
- maski-palje -varatila happihoidon sekä hengityksen avustamisen hallinta
- CPAP -hoidon toteutus ja vasta-aiheiden tiedostaminen
- ventilaattorihoidon toteutus
- lääkehoidon toteutus; potilaan omat lääkkeet ohjeistuksen mukaisesti, lääkesumutteet, iv-lääkitys lääkärin ohjeen mukaisesti toimintarajat huomioonottaen
- asianmukainen konsultaatitaito telematiikkaa hyödyntäen
- potilaan ohjaus ja neuvonta.

<p>Sairaankuljettajan on osattava antaa ensihoitoa erilaisissa sairauden tai vamman aiheuttamissa sydämen ja verenkierron vajaatoiminoissa esim. rintakipu, infarkti, rytmi- ja johtumis-häiriöt.</p>	<p>Sydämen ja verenkierron toiminnan ensihoitotaito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan kokonaistilanteen ottaminen huomioon • 13-kytkentäisen EKG:n otto ja konsultaatio sen pohjalta • lääkehoidon toteutus, potilaan omat lääkkeet ohjeistuksen mukaisesti, nitro resoriblettina tai suihkeena, Asa, iv-lääkitys lääkärin ohjeen mukaan toimintarajat huomioon ottaen • asianmukainen konsultaatiotaito telematiikkaa hyödyntäen • potilaan ohjaus ja neuvonta.
<p>Sairaankuljettajan on osattava antaa ensihoitoa erilaisissa sairauden tai vamman aiheuttamissa neurologisissa häiriötiloissa esim. tia-oireisto, aivo-verenkierron häiriöt, kallonsisäiset verenvuodot, kallonsisäiset tulehdukset.</p>	<p>Tajunnan tason häiriön ensihoitotaito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan kokonaistilanteen ottaminen huomioon • lääkehoidon toteutus toimintarajat huomioon ottaen • asianmukainen konsultaatiotaito telematiikkaa hyödyntäen • potilaan ohjaus ja neuvonta.
<p>Sairaankuljettajan on osattava aloittaa elottoman potilaan hoito perustason ensihoitovaatimusten mukaisesti ja toimia vastuujalon mukaisesti elvytysryhmän jäsenenä.</p>	<p>Elottoman potilaan ensihoitotaito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elottomuuden tunnistaminen aikakriteerien rajoissa • hoidosta pidättäytyminen ohjeiden mukaisesti. <p>Elottomaksi tunnistetun potilaan elvytys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kyynärtaipeen laskimon kanylointi • elottoman aikuisen intubaatio suun kautta • painelu- ja ventilaatiotekniikan hallinta • maskiventilaatiotekniikan hallinta • lääke- ja nestehoidon toteutus; perustason vaatimusten mukainen lääkehoidon toteutus voimassa olevien ja/tai paikallisen hoito-ohjeen mukaisesti toimintarajat huomioon ottaen.
<p>Sairaankuljettajan on osattava antaa potilaan tarvitsemaa tuki- ja liikuntaelinten ensihoitoa esim. mekaaninen vammautuminen.</p>	<p>Tuki- ja liikuntaelinten alueen ensihoitotaito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan kokonaistilanteen ottaminen huomioon

<p>Sairaankuljettajan on osattava antaa potilaan tarvitsemaa ensihoitoa aineenvaihduntasairauksissa esim. diabetes.</p> <p>Sairaankuljettajan on osattava antaa potilaan tarvitsemaa ensihoitoa erilaisissa ensihoidon tilanteissa esim. raskaus, synnytys, myrkytykset, yliherkkyyshäiriöt, mielenterveyshäiriöt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tuki- ja lastoitusvälineiden oikea anatominen valinta ja käyttö • siirtoalustan turvallinen hallinta • välineiden valintojen ja käytön perustelu • lääkehoidon toteuttaminen, kivunhoito • potilaan ohjaus ja neuvonta. <p>Aineenvaihduntasairauksien ensihoitotaito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan kokonaistilanteen ottaminen huomioon • potilaan tilan mukaisten tutkimusten tekeminen (esim. B-gluc) • lääkehoidon toteuttaminen toimintarajat huomioon ottaen • hoitovälineiden valintojen ja käytön perustelu • potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen esim. kommunikointi-, konsultaatio- ja vuorovaikutustaidot. <p>Ensihoidon erilaisissa tilanteissa tarvittava ensihoitotaito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan kokonaistilanteen ottaminen huomioon • potilaan ja läheisten rauhoittaminen • potilaan tilan mukaisten tutkimusten tekeminen • lääkehoidon toteuttaminen toimintarajat huomioon ottaen • hoitovälineiden valintojen ja käytön perustelu • potilaan tilasta ja hoidosta tiedottaminen esim. kommunikointi-, konsultaatio- ja vuorovaikutustaidot.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ensihoitotyö sairaankuljetuksessa -osan näyttö arvioidaan aidossa sekä simuloitussa työympäristössä tehdystä sairaankuljetuksesta ja perustason ensihoidosta. Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen potilastyöhön ja sen prosessinomaiseen toteuttamistapaan, annettuihin työsuorituksiin ja työryhmän jäsenenä toimimiseen sekä itsearviointiin. Arvioinnin tukena käytettävä aineisto kerätään työprosessin kirjallisesta suunnitelmasta ja niiden perusteluista, potilaspalautteista, työryhmän palautteista ja niiden yhdistelmistä. Arvioidut suoritukset on kirjattava, ja niistä on annettava palaute tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

4 § SAIRASAUTONKULJETTAMINEN JA HÄLYTYSAJO

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Sairaankuljettajan on tiedettävä ja tunnettava hälytysajoneuvoa ja hälytysajoa koskevat lainsäädännölliset perusteet.</p> <p>Sairaankuljettajan on hallittava sairausauton normaali kuljettaminen ja eriasteisten hälytysajojen toteutusperiaatteet sekä tiedettävä niitä säätelevien lakien ja asetusten perusteet.</p>	<p>Hälytysajoneuvon lainsäädännölliset perusteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hälytysajoneuvon lainsäädännöllisen määritelmän tunteminen <ul style="list-style-type: none"> – Tieliikennelain (267/1991) 2a § 4 sairausauton mittojen ja varusteiden osalta – hyväksyvien viranomaisten tietäminen (AARV 3 § 1–3, 15 §) asetus ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista (1256/1992). <p>Hälytysajon lainsäädännölliset perusteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hälytysajoon liittyvien lainsäädännöllisten oikeuksien ja velvollisuuksien tietäminen <ul style="list-style-type: none"> – Tieliikennelain tuntemus (48 §, 2 luku 2–48 §, 48 § 1 mom, 3 §, 4 § 1 mom, 6 § 1 mom, 23 §) – Tieliikenneasetuksen (182/1982) tuntemus (52 § 1 mom, 52 § 2 mom). <p>Eriasteiset hälytysajot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sairausauton normaalin kuljettamisen hallitseminen sekä huolellisuus- ja varovaisuusnäkökohtien ottaminen huomioon • eriasteisten hälytysajojen hallitseminen • ennakoivan hälytysajon hallitseminen • hälytysajon eri asteita säätelevien lakien ja asetusten tietäminen <ul style="list-style-type: none"> – tieliikennelaki 5 §, 48 § 2 mom, 25 § – tieliikenneasetus 4 §, 8 §, 9 §.
<p>Sairaankuljettajan on hallittava vastuullisesti hälytysajoon liittyvät taktiset näkökohdat.</p>	<p>Hälytysajon taktiset näkökohdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hälytysajon vastuullisuuden tietäminen sekä oikea asennoituminen • riittävien ennakkotietojen hankkiminen • tilanteeseen ja kohteeseen liittyvän oikean ajoreitin valitseminen

<p>Sairaankuljettajan on tiedettävä ja otettava huomioon hälytysajoon liittyvät ensihoidolliset näkökohdat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ajoneuvon sijoittaminen oikein kohteessa • hälytysajon tarpeellisuuden hallitseminen • hälytysajon hallitseminen valo-ohjatussa risteyksessä • hälytysajon hallitseminen taajamassa ja muissa tieoloissa • turvavöiden käyttäminen hälytys- ja normaaliajossa. <p>Hälytysajon ensihoidolliset näkökohdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hälytyskeskuksen riskiluokituksen tunteminen • potilaan kuljetuskiireellisuuden arvioinnin hallitseminen potilaan tilan ja oireen perusteella • turvallisen ja tasaisen potilaskuljetuksen toteuttaminen.
<p>Sairaankuljettajan on osattava sairausauton ajoteknisen kunnan työvuorokohtainen ja määräaikainen tarkistus.</p> <p>Sairaankuljettajan on osattava sairausauton hoito- ja muiden välineiden työvuorokohtainen ja määräaikainen tarkistus.</p> <p>Sairaankuljettajan on osattava sairausauton päivittäinen ja määräaikainen siivous ja puhdistus.</p>	<p>Sairasauton ajotekninen kunto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työvuorokohtaisen ennakoivan ajoneuvotarkastuksen tekeminen • määräaikaisten ajoneuvotarkastusten tekeminen ja tarvittaessa huoltoon toimittaminen. <p>Sairasauton hoito- ja muiden välineiden tarkistus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoito- ja muiden välineiden määrän, toimivuuden ja kunnan tarkistaminen työvuoron alussa • hoito- ja muiden välineiden määräaikainen tarkistaminen • sairaankuljetustehtävän jälkeisen hoito- ja muiden välineiden tarkistaminen ja tarvittaessa niiden lisääminen • ilmoittaminen mahdollisista puutteista ja vioista esimiehelle tai vastaavalle ohjeen mukaisesti. <p>Sairasauton päivittäinen ja määräaikainen puhdistus ja siivous:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sairasauton päivittäisen puhdistuksen, siivouksen ja desinfiointin osaaminen sekä aseptisen toimintajärjestyksen hallitseminen • hoito- ja muiden välineiden puhdistuksen ja desinfiointin osaaminen

	<ul style="list-style-type: none"> • hoito- ja muiden tarvikkeiden steriiliteetin tarkistamisen osaaminen ja toimittaminen tarvittaessa välinehuoltoon.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Sairasautonkuljettaminen ja hälytysajo -osan näyttö arvioidaan aidossa sekä simuloitussa työympäristössä tehdystä sairausauton kuljettamisesta ja käyttökunnon tarkastamisesta. Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaisiin annettuihin työsuorituksiin ja itsearviointiin. Arvioinnin tukena käytettävä aineisto kerätään kirjallisista tuotoksista ja niiden perusteluista ja työryhmän palautteista. Arvioidut suoritukset on kirjattava, ja niistä on annettava palaute tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

B. VALINNAISET TUTKINNON OSAT

5 § ITSENÄINEN AMMATINHARJOITTAMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Sairaankuljettajan on tunnettava sosiaali- ja terveysalan ja ensihoitotyön ammatinharjoittajan erityispiirteet.	Sosiaali- ja terveysalan ja ensihoitotyön ammatinharjoittajan erityispiirteet: <ul style="list-style-type: none"> • Ammattieettisten velvollisuuksien noudattaminen • Lain terveydenhuollon ammattihenkilöstä (559/94) noudattaminen 3. luku § 15–21 • Lain luvanvaraisesta henkilöliikenteestä (343/91, muutos 662/94)) noudattaminen • vastuunottaminen omasta työstä ja sen kehittämisestä.
Sairaankuljettajan on tunnettava liikeidean käsitteen eri toimintatavat sekä toimintaidean laajentamisen ja kehittämisen merkitys omassa työssään itsenäisenä sairaankuljettajana.	Liikeidean ja toiminnan ristiriidattomuus: <ul style="list-style-type: none"> • Markkinaselvitys omalla alalla ja toiminta-alueella (asiakkaat, kohde-ryhmät, tuotteet ja toiminta) • toimintaedellytysten varmistaminen alueella (kunta, kuntayhtymä, sairaanhoitopiiri)

	<ul style="list-style-type: none"> • palvelun laatuun ja saatavuuteen liittyvien muutosvaatimusten ennakointi • tarvittaessa asiantuntijan käyttö.
Sairaankuljettajan on tunnettava eri yritysmuotoja niin, että osaa perustellusti suunnitella itselleen sopivan yrityksen. Hänen on otettava suunnittelussa huomioon eri yritysmuotoja koskevat vastuukysymykset.	Yritysmuotojen tunteminen: <ul style="list-style-type: none"> • Yritysmuotojen ominaispiirteiden tuntemus (toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö) • yritysmuodon valinta perusteluineen.
Sairaankuljettajan on ymmärrettävä verkostotalouden käsite ja pystyttävä toimimaan verkoston jäsenenä kaikkia osapuolia hyödyttävällä tavalla.	Verkoston jäsenenä toimiminen: <ul style="list-style-type: none"> • Joustava palvelujen tarjoaminen eri tahoille • yhteistyö muiden sosiaali- ja terveystoimijoiden kanssa.
Sairaankuljettajan asiakaspalvelun laadun on tuettava asiakassuhteiden luomista ja pysyvyyttä.	Asiakassuhteen luominen ja ylläpitäminen: <ul style="list-style-type: none"> • Salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden noudattaminen • asiakaspalvelun laatu • potilaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen.
Sairaankuljettajan on osattava analysoida ja ennakoita oman toimialansa tulevia kehityssuuntia. Hänen on osattava tunnistaa alansa yritystoimintaan vaikuttavat ulkoiset tekijät.	Toimintaympäristön muutosten ennakointi: <ul style="list-style-type: none"> • Toimialan tarjoamien mahdollisuuksien ja rajojen tunnistaminen • kilpailutilanteen tunnistaminen ja siihen varautuminen.
Sairaankuljettajan on tiedettävä yritystoiminnan taloudelliset ja henkiset resurssivaatimukset ja osattava arvioida niitä toiminnan aloittamisen ja henkilöstön palkkaamisen näkökulmasta.	Yrityksen resurssianalyysin tekeminen: <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö-, talous- ja henkisten voimavarojen realistinen arviointi • tarvittavan henkilöstön ammattitaidon määrittäminen.
Sairaankuljettajan on osattava käyttää markkinointia tehdäkseen yritystään tunnetuksi.	Markkinointisuunnitelma ja toimenpiteet: <ul style="list-style-type: none"> • Markkinointikohteiden tunnistaminen • markkinointikeinojen ja -välineiden riittävä hallinta • asiantuntijoiden käyttö tarvittaessa • hoitopalveluiden markkinoinnin moraalisten ja eettisten rajojen noudattaminen.

<p>Sairaankuljettajan on osattava tehdä yrityksensä aloittamiseen liittyvät ilmoitukset.</p>	<p>Toiminnan aloittaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lupien hakeminen tarvittavine liitteineen • sopimuksien tekeminen yhteistyökumppaneiden kanssa (kunta, KELA) • aloittamiseen liittyvät lakisääteiset ilmoitukset (verotus, YEL, Tel, lääninhallitus ja kaupparekisteri).
<p>Sairaankuljettajan on tunnettava yrittäjän ja työntekijän sosiaaliturva ja velvollisuudet. Hänen on tunnettava lakisääteiset vakuutukset.</p>	<p>Sosiaaliturva ja yrityksen vakuutukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asianmukaiset henkilöstö-, ajoneuvo- ja laitevakuutukset • työntekijöiden työterveyshuollon asianmukainen järjestäminen • vakuutuslainsäädännön keskeinen sisältötuntemus ja sen noudattaminen • työntekijän oikeudet omien etujen valvontaan ja ammattijärjestötoimintaan.
<p>Sairaankuljettajan on osattava lukea yrityksen tilinpäätösasiakirjoja ja laskea niiden perusteella tavallisimmat kannattavuuteen ja maksuvalmiuteen liittyvät tunnusluvut. Hän osaa tarvittaessa toimia yhteistyössä kirjanpidon asiantuntijan kanssa.</p>	<p>Yrityksen taloushallinta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinteiden kulujen määrittäminen ja niiden muutokset (verot, veroennakot, TEL, vakuutukset) • investointisuunnittelun hallinta • tarvittaessa asiantuntijoiden käyttö.
<p>Sairaankuljettajan on tunnettava yrittäjä- ja edunvalvontajärjestelmä ja järjestäytyminen ja niiden käyttömahdollisuudet.</p>	<p>Järjestäytyneen neuvonnan tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjänä ensisijaisesti itse vastuussa ammatinharjoittamisestaan • mahdollisuudet saada tukea ja neuvontaa edunvalvontajärjestöiltä.

c) Ammattitaidon osoittaminen

Itsenäinen ammatinharjoittaminen -osan arvioinnissa käytetään ammattitaitovaatimuksista johdettujen tehtävien kirjallisia tuotoksia, suullisia perusteluja, projektitöitä tai portfolioita tai niiden erilaisia yhdistelmiä, joissa sairaankuljetuksen ominaispiirteet tulevat mahdollisimman selvästi esille. Arvioidut suoritukset on kirjattava, ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

6 § SAIRAANKULJETTAJANA ENSIHOITO-ORGANISAATIOSSA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Sairaankuljettajan on tunnettava sairaankuljetuspalvelujen kehitys ja nykytilanne sekä työn yhteiskunnallinen merkitys.</p>	<p>Sairaankuljetuksen tilan tunteminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sairaankuljetuksen kehityshistorian tunteminen • sairaankuljetuksen nykytilan ja toimintaperiaatteiden tunteminen yhdessä palvelujärjestelmässä (yksityinen yritys, kunta, kuntayhtymä) • sairaankuljetuspalvelujen yhteiskunnallisen merkityksen selvittäminen.
<p>Sairaankuljettajan on osattava toimia tulosvastuullisesti omassa työtehtävässään.</p>	<p>Tulosvastuullinen toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen osallistuminen toisen palveluksessa sairaankuljetustoiminnan kehittämiseen • osallistuu toiminta- ja taloussuunnitelman tekemiseen työnsä asiantuntijana • oman toiminnan taloudellisuus.
<p>Sairaankuljettajan on osattava arvioida omaa työnsä taloudellisuutta ja laatua osana koko ensihoitojärjestelmää.</p>	<p>Omien voimavarojen arvioiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvioinnin analyttisyys ja perustelujen pitävyys • sisäistä yrittäjyyttä tukevien omien valmiuksien realistinen tunnistaminen • arvostava suhtautuminen omaan ammattitaitoon ja sen kehittämiseen • oman työn merkityksen ymmärtäminen ensihoidon järjestelmässä.
<p>Sairaankuljettajan on osattava kehittää omaa toimintaansa ja työyhteisön toimintaa palaute- ja arviointitiedon perusteella.</p>	<p>Toiminnan kehittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuljetusraporttien seuranta ja johtopäätösten tekeminen • työn kirjaamisen seuranta ja johtopäätösten tekeminen • palautetiedon kerääminen ja johtopäätösten tekeminen • arviointitiedon kerääminen ja johtopäätösten tekeminen • aktiivinen osallistuminen työyhteisön sairaankuljetuksen kehittämiseen.
<p>Sairaankuljettajan on osattava toimia yhteistyössä sairaankuljetuksen kehitystyöhön liittyvien toimijoiden kanssa.</p>	<p>Yhteistyö ja verkottuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen osallistuminen sairaankuljetuksen kehittämistyöhön omassa

	<p>työyhteisössä ja laajemmissa kehittämistyöryhmissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteistyöhakuisuus ja konsultointitaidot.
<p>Sairaankuljettajan on osattava perehdyttää ja ohjata työyhteisön uusia jäseniä, muita työyhteisön jäseniä ja opiskelijoita.</p>	<p>Perehdyttämis- ja ohjaustaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdyttämisen suunnitelmallisuus ja jaksotus • palautteen rakentava käyttö • ohjauksen suunnitelmallisuus ja vastuullisuus • ohjauksen selkeys ja perusteellisuus • ohjauksen kannustavuus • ohjauksen pitkäjänteisyys • perehdyttämis- ja ohjaustilanteen hallinta.
<p>Sairaankuljettajan on osattava tuotteistaa omaa asiantuntemustaan ja yhdistää se osaksi muuta kokonaisuhoitoketjua.</p>	<p>Asiantuntemuksen tuotteistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman osaamisen perusteltu tuotteistaminen • oman osaamisen markkinointi palveluverkostolle.
<p>Sairaankuljettajan on tunnettava palvelussuhteen säännöt ja työsopimusmenettely.</p>	<p>Työsuhteeseen liittyvien sääntöjen ja työsopimuksen tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työsopimuksen noudattaminen • tuen ja neuvonnan käyttö.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Sairaankuljettajana palvelujärjestelmässä -osan näyttö on arvioitava alueen sairaankuljetuspalveluja tuottavassa julkisen sektorin järjestelmässä. Tutkinon suorittaja osallistuu sairaankuljetukseen ja sen kehittämiseen ja tekee siitä selvityksen. Arvioinnissa käytetään ammattitaitovaatimuksista johdettujen tehtävien kirjallisia tuotoksia, suullisia perusteluja, projektitöitä tai portfolioa tai niiden erilaisia yhdistelmiä, joissa sairaankuljetuksen ominaispiirteet tulevat mahdollisimman selvästi esille. Arvioinnin tukena käytetään itsearviointia ja työryhmän palautetta. Arvioidut suoritukset on kirjattava, ja palaute on annettava tutkinon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.